

Liên minh AUKUS và chính sách chiến lược mới của Mỹ tại khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương

Trần Thị Thanh^(*)

Trần Nguyễn Trường Hải^(**)

Tóm tắt: Trong suốt thập kỷ qua, tình hình khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương đã “leo thang” đáng kể bởi mối quan hệ căng thẳng giữa Mỹ và Trung Quốc. Sau khi rút quân khỏi Afghanistan, Mỹ đã chuyển trọng tâm từ chống khủng bố sang kiềm chế ảnh hưởng ngày càng tăng của Trung Quốc tại khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương. Năm 2021, Mỹ, Vương quốc Anh và Úc chính thức thiết lập liên minh quốc phòng ba bên mang tên AUKUS, mục tiêu chính là tăng cường vai trò của các quốc gia này trong việc đảm bảo an ninh ở khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương. Bằng cách tăng cường các liên minh, thông qua thỏa thuận hợp tác AUKUS và các sáng kiến đa phương khác, chính quyền của Tổng thống Joe Biden đang tìm cách giải quyết vấn đề mà Mỹ đã cam kết trong việc duy trì sức mạnh ở khu vực.

Từ khóa: AUKUS, Liên minh, Chính sách chiến lược, Mỹ, Anh, Úc, Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương, Nga, Trung Quốc

Abstract: The situation in the Indo-Pacific region has escalated dramatically over the past decade by the tense relationship between the US and China. After withdrawing troops from Afghanistan, the United States shifted its focus from fighting terrorism to containing China's growing influence in the Indo-Pacific region. In 2021, the US, the UK and Australia officially established a tripartite defense alliance called AUKUS, whose main goal is to strengthen their role in ensuring security in the Indo-Pacific. The Biden administration is addressing America's commitment to the region by strengthening alliances through AUKUS and other multilateral initiatives.

Keywords: AUKUS, Alliance, Strategic Policy, US, UK, Australia, Indo-Pacific, Russia, China

1. Mở đầu

Khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương đã trở thành chủ đề trong chính sách “xoay trục châu Á” của Mỹ dưới

thời chính quyền của Tổng thống Barack Obama. Năm 2017, ông Donald Trump lên nắm quyền và hiện thực hóa chiến lược Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương dựa trên các giá trị như tôn trọng chủ quyền độc lập; giải quyết hòa bình các tranh chấp; thương mại tự do; tuân thủ luật pháp quốc tế... Trong chính sách đối ngoại của Mỹ tại khu vực

---

^(*) ThS., Viện Thông tin Khoa học xã hội, Viện Hàn lâm Khoa học xã hội Việt Nam;

Email: jthanh85@gmail.com

^(**) ThS., Học viện Quốc tế; Email: thai13@gmail.com

Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương, Tổng thống đương nhiệm, ông J. Biden nhận thấy sự cấp thiết phải đảm bảo hòa bình và ổn định dài hạn cho khu vực, nhằm ứng phó với các tình huống đang diễn ra. Chính quyền Biden tăng cường quan hệ đối tác, coi trọng việc củng cố và tạo dựng các liên minh. Sự ra đời của AUKUS được coi là “bước đi mới”, đồng thời xác nhận ưu tiên mới của Mỹ tại khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương (Samaan, 2021).

2. Liên minh AUKUS

Ngày 15/9/2021, Tổng thống Mỹ Joe Biden, Thủ tướng Anh Boris Johnson và Thủ tướng Úc Scott Morrison đã chính thức công bố hợp tác an ninh ba bên mang tên AUKUS¹ với sáng kiến chính là cung cấp hạm đội tàu ngầm năng lượng hạt nhân cho Úc. Điều kiện tiên quyết để mở rộng mối quan hệ hợp tác giữa ba nước là sự tương đồng về lịch sử, bản sắc văn hóa và văn minh, tư tưởng, luật pháp, có kinh nghiệm trong các mối quan hệ đồng minh trong suốt thế kỷ XX và đầu thế kỷ XXI. Các bên đều là thành viên quan trọng của liên minh tình báo “Five Eyes” (bao gồm cả Canada và New Zealand), có cơ chế hợp tác quốc phòng song phương, hỗ trợ lẫn nhau trong nhiều vấn đề quốc tế và có cùng quan điểm về các cuộc khủng hoảng cũng như xung đột quốc tế.

AUKUS đặt mục tiêu tăng cường hợp tác ngoại giao, an ninh và quốc phòng giữa ba quốc gia, tập trung đặc biệt vào việc tích hợp sâu trong lĩnh vực khoa học, công nghệ, cơ sở công nghiệp và chuỗi cung ứng liên quan đến quốc phòng, đặc biệt nhấn mạnh vào khả năng về công nghệ, trí tuệ nhân tạo, công nghệ lượng tử và các khả năng

mới dưới đáy biển (White House, 2021). Theo đó, Mỹ và Anh sẽ cung cấp cho Úc công nghệ và tiềm năng triển khai tàu ngầm hạt nhân. Nhìn chung, nhiệm vụ cốt lõi của quan hệ đối tác AUKUS là cân bằng sức mạnh và thúc đẩy an ninh, thịnh vượng ở khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương.

Về cơ bản, sự ra đời của AUKUS xuất phát từ: (i) mục tiêu của chính quyền Tổng thống J. Biden nhằm củng cố các liên minh, nỗ lực đưa Mỹ trở thành nhà lãnh đạo thế giới; (ii) việc Úc ngày càng nhận ra mối đe dọa từ Trung Quốc; (iii) mục tiêu của nước Anh nhằm xây dựng hình ảnh một “người chơi lớn” tại khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương như một phần triển vọng “Nước Anh toàn cầu” hậu Brexit. Tuy nhiên, tất cả vẫn nhằm mục đích kiềm chế ảnh hưởng ngày càng tăng của Trung Quốc về quân sự và kinh tế (Niklas, Jagannath, 2021).

Việc thành lập liên minh AUKUS được dự đoán sẽ làm thay đổi đáng kể tình hình khu vực. Lý do là bởi thỏa thuận cung cấp tàu ngầm hạt nhân của Mỹ và Anh dành cho Úc sẽ làm suy yếu nghiêm trọng mối quan hệ Úc - Trung Quốc. Ngoài ra, thời điểm tuyên bố thành lập AUKUS trùng ngày Liên minh Châu Âu (EU) công bố chiến lược hợp tác tại khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương đã phản ánh sự thiếu tôn trọng đối với người châu Âu (Пажон, 2021). Nhiệm vụ trọng tâm của liên minh nhằm ổn định khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương, chống lại những thách thức an ninh khu vực mới, không nhấn mạnh việc ngăn chặn Trung Quốc. Nhưng rõ ràng sẽ gia tăng sự hiện diện của các nước tại khu vực vốn là phạm vi ảnh hưởng lâu đời của Bắc Kinh, nên cuối cùng mục tiêu cốt lõi vẫn là kiềm chế Trung Quốc. Đây có thể là khởi đầu của một cuộc “Chiến tranh Lạnh” mới với cuộc chạy đua vũ trang quy

¹ chữ viết tắt của các nước thành viên: Australia, United Kingdom, United States.

mô lớn (Меньшиков, 2021). Tuy nhiên, theo nghiên cứu của Bordachev, AUKUS sẽ không làm thay đổi bất cứ điều gì, bởi, *thứ nhất*, sự cân bằng quyền lực trong khu vực được hình thành trên cơ sở khả năng quân sự của Trung Quốc và Mỹ, được tăng cường lực lượng từ phía Nga, vì vậy sẽ rất khó để thay đổi chính sách khu vực với nguồn lực hạn chế. *Thứ hai*, AUKUS là một hiện tượng phản ánh bản chất hành vi của các quốc gia hiện đại, mang tính thời điểm và được tạo ra để giải quyết các vấn đề quy mô nhỏ (Бордачев, 2021).

Chuyên gia Yermakov lưu ý, AUKUS không chỉ quan trọng theo quan điểm địa chính trị, mà sự hình thành khối còn nhằm mục tiêu cốt lõi là chống Trung Quốc và cùng cô Úc cùng Vương quốc Anh ở vị trí đồng minh quan trọng nhất với Mỹ. Nếu các kế hoạch của AUKUS được thực hiện thành công sẽ kích thích sự phát triển hạm đội tàu ngầm hạt nhân trong khu vực vốn đã “nóng” suốt thời gian qua (Dẫn theo: Черненко, 2021). Nhà quân sự Litovkin cho rằng, Mỹ, Anh và Úc đã thành lập một khối “NATO Thái Bình Dương” và gọi chung là AUKUS. Mục tiêu của liên minh không đơn giản, không chỉ giới hạn hợp tác ba bên, họ sẽ tạo ra một liên minh quân sự lớn hơn, cố gắng thu hút thêm Ấn Độ, Nhật Bản và nhiều nước khác trong khu vực. Mục tiêu duy nhất là nhằm thiết lập quyền bá chủ của Mỹ tại khu vực Thái Bình Dương (Dẫn theo: Ren TV, 2022). Đồng quan điểm trên, Artem Garin cho rằng, việc mở rộng các hoạt động của AUKUS, mong muốn quân sự hóa không gian chung có thể dẫn đến những hậu quả bi thảm cho nhân loại. Đặc biệt, những nỗ lực của Canberra và Washington nhằm xác định một khu vực chiến tranh, bằng chứng là việc thành lập Bộ Tư lệnh Không gian Úc, có mô hình

hoạt động tương tự Lực lượng Không gian của Mỹ, giúp đối phó với các mối đe dọa ngày một lớn trong không gian quân sự chung (Dẫn theo: Антонова, 2022).

Trong bối cảnh quan hệ Mỹ - Trung ngày một xấu đi, việc Mỹ mở rộng hợp tác buộc các nước trong khu vực phải xem xét mối quan hệ với Bắc Kinh. Điều này có thể dẫn đến tình trạng mất ổn định và làm trầm trọng thêm tình hình vốn đã căng thẳng, đặc biệt tại khu vực biển Đông. Thỏa thuận pháp lý AUKUS là một bước ngoặt khi trật tự quốc tế đã thay đổi và các nước sẽ buộc phải điều chỉnh lại các chính sách của mình dựa trên lợi ích quốc gia. Do đó, để đảm bảo an ninh toàn cầu, các quốc gia nên tổ chức những hội nghị quan trọng về cách ứng xử trong môi trường cấu trúc đa cực mới. Nếu không, theo lẽ tự nhiên, mỗi quốc gia sẽ tái tạo đa dạng các liên minh, sẽ hành xử “thô bạo” và khi đó vấn đề an ninh khó có thể đảm bảo (Mentor, Donat, 2021). Bộ trưởng Ngoại giao Nga Sergei Lavrov khẳng định, việc áp đặt “trật tự dựa trên quy tắc” một cách vô điều kiện thay vì tuân thủ luật pháp quốc tế sẽ dẫn đến hậu quả nguy hiểm là các chính sách khối được tái lập, tạo ranh giới phân chia giữa các nước phương Tây và các quốc gia khác (Dẫn theo: Anjani, Novita, 2021).

3. Chính sách mới của chính quyền Biden tại khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương

AUKUS không chỉ tạo nền tảng cho các dự án hợp tác an ninh, quốc phòng giữa ba nước, mà còn thể hiện mức độ cam kết mới, sự gắn bó chặt chẽ giữa các thành viên. Điều này cho thấy bước chuyển của chính quyền Mỹ trong chiến lược Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương, là căn cứ cho sự điều chỉnh chính sách đối ngoại của Mỹ với khu vực, phù hợp với môi trường chính trị ngày một

thay đổi. Lợi ích quốc gia của Mỹ tại khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương thông qua liên minh AUKUS là duy trì an ninh, phù hợp với chính sách đối ngoại nhằm làm suy yếu sự ảnh hưởng của Trung Quốc. Đối với Mỹ, AUKUS là sự kết nối đồng minh và đối tác theo cách thức mới mà khoảng cách về địa lý không ngăn được lợi ích chung giữa các quốc gia. Hình thành liên minh AUKUS là một phần trong kế hoạch thực hiện các mục tiêu chiến lược của Mỹ, đánh dấu bước ngoặt trong cân cân quyền lực ở khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương và trở thành “phương tiện mới” làm cơ sở cho các kế hoạch của Mỹ nhằm chống lại Trung Quốc (Пажон, 2021). Sự ra đời của AUKUS cũng nhằm khẳng định rằng, việc đối đầu với Trung Quốc là ưu tiên tuyệt đối trong chính sách đối ngoại của chính quyền Biden (Иванов, 2021).

Đối với Mỹ, AUKUS hỗ trợ sự thay đổi chiến lược đã được lên kế hoạch, đổi lại, AUKUS tận dụng thế mạnh của Mỹ nhằm tăng cường mở rộng quan hệ đối tác toàn cầu. AUKUS thể hiện hai quyết định quan trọng trong chính sách đối ngoại của Mỹ. Thứ nhất, sự cân bằng quyền lực trong cách tiếp cận của Mỹ đối với khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương. Thứ hai, nhấn mạnh phương thức tiếp cận của Mỹ trong việc kiềm chế Trung Quốc thông qua việc sử dụng công nghệ quốc phòng và hợp tác đồng minh (Zhu, 2021). Mỹ đã vạch ra các lĩnh vực hợp tác phát triển trong liên minh AUKUS, trong đó, Úc sẽ được cung cấp nhân công để đóng tàu ngầm hạt nhân; sẽ xây dựng căn cứ tàu ngầm mới tại bờ biển phía Đông và nhà máy đóng tàu ở phía Nam Úc; hợp tác phát triển hệ thống vận hành tự động dưới biển; kế hoạch tạo ra các hệ thống tự động với sự hỗ trợ của trí tuệ nhân tạo và bảo vệ các mối đe dọa; hợp tác về vũ

khí siêu thanh và phản siêu thanh hiện đại; gia tăng mức độ bảo vệ không gian mạng (REN TV, 2022).

Các yếu tố chính đằng sau quyết định của chính quyền Biden về việc ký kết hiệp ước quốc phòng với Úc và Anh, *đầu tiên* là sự trỗi dậy và quyết liệt ngày càng tăng của Trung Quốc, đặc biệt là sức mạnh quân sự, thêm vào đó là sự suy yếu vị thế thống trị quân sự của Mỹ trong khu vực; *thứ hai* là sự phụ thuộc của chính quyền Biden vào các “liên minh luôn sẵn sàng” như AUKUS và Quad¹ hơn là các thể chế liên kết với ASEAN như một đối trọng hiệu quả với Trung Quốc (Бордачева, 2021).

Nếu nhóm Bộ tứ Quad (Mỹ - Úc - Nhật Bản - Ấn Độ) với thành phần không đồng nhất là Nhật Bản và Ấn Độ đều có những hạn chế riêng về hợp tác quốc phòng, thì thông qua AUKUS, Washington đã tập hợp nhóm đồng minh chủ chốt, kiên định đi theo đường lối chung và làm chủ mọi tình huống. Ba quốc gia có lịch sử hợp tác chặt chẽ lâu dài, có khả năng tương tác và sự gắn kết đặc biệt. Do đó, AUKUS sẽ trở thành nòng cốt mới mà Mỹ sử dụng để kiềm chế Trung Quốc. AUKUS sẽ khiến Úc trở thành mục tiêu tiềm năng cho một cuộc tấn công hạt nhân nếu xảy ra xung đột quyền lực lớn, trong khi các tàu ngầm hạt nhân của Úc sẽ giúp phục vụ lợi ích quân sự của Mỹ (Пажон, 2021).

Với tham vọng khôi phục quyền bá chủ, Mỹ không thể tách rời bất kỳ động cơ nào trong mục tiêu phát triển tàu ngầm năng lượng hạt nhân của Úc. Việc thành lập cơ sở công nghiệp đóng tàu và bảo dưỡng

¹ Đối thoại Tứ giác An ninh (hay còn gọi là Bộ tứ Quad) là diễn đàn chiến lược không chính thức giữa Ấn Độ, Mỹ, Nhật Bản và Úc, được duy trì bằng các hội nghị thượng đỉnh bán thường xuyên, trao đổi thông tin và diễn tập quân sự giữa các quốc gia.

các tàu ngầm năng lượng hạt nhân tại Úc sẽ cho phép Mỹ hỗ trợ, duy trì và tiếp tế hạm đội tàu ngầm của mình một cách chủ động hơn. Điều này có thể giúp Mỹ giảm bớt áp lực đối với các căn cứ đóng tàu và bảo dưỡng tàu ngầm, do đó, Mỹ là nước có lợi nhất trong liên minh ba bên AUKUS (Corben, Townshend, Patton, 2021).

Như đã đề cập, tầm nhìn của Mỹ về khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương liên quan đến cách thức cường quốc này kiểm soát các liên minh và quan hệ đối tác. Cạnh tranh với Trung Quốc là trọng tâm trong chính sách an ninh quốc gia của chính quyền Biden (Harding, 2021). Những vấn đề cấp bách nhất của Mỹ trên trường quốc tế hiện nay đã chuyển hướng sang châu Á do kết quả của sự phát triển kinh tế, quân sự phi mã của Trung Quốc, thêm vào đó, các chỉ số thực tế và những thay đổi trật tự toàn cầu cũng đang thách thức cường quốc này. Do vậy, để đạt được lợi thế trong khu vực, đặc biệt là ở vùng biển Đông, Mỹ tập trung vào các hoạt động hợp tác kinh tế, chính trị và quân sự với các nước khác nhằm kiềm chế Trung Quốc. Có thể nói, mâu thuẫn giữa Mỹ và Trung Quốc là mâu thuẫn nội tại then chốt của chính trị quốc tế hiện nay (Алешин, 2021).

4. Phản ứng của một số quốc gia

Các quốc gia có phản ứng khác nhau đối với AUKUS. Nếu Nhật Bản, Ấn Độ coi AUKUS như một biện pháp răn đe đối với Trung Quốc trong khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương, thì trái lại, Nga, Trung Quốc cho biết thỏa thuận AUKUS làm suy yếu hòa bình và ổn định, đồng thời làm gia tăng cuộc chạy đua vũ trang khu vực. Một số quốc gia Đông Nam Á không thể hiện rõ quan điểm của mình.

4.1. Trung Quốc

Trong khi nhiều khía cạnh của AUKUS vẫn chưa được xác định đầy đủ, Trung Quốc

đã bắt đầu đưa ra các phản ứng đối với thỏa thuận an ninh mới thông qua các tuyên bố và thông báo chính sách của Chính phủ. Trung Quốc coi các hành động của AUKUS về bản chất là chủ nghĩa xét lại và đe dọa an ninh khu vực. Ngay sau khi AUKUS được công bố, Bộ Ngoại giao Trung Quốc nhấn mạnh rằng “các nước liên quan” nên từ bỏ “tư duy tổng bằng không thời Chiến tranh Lạnh” cũng như “các khái niệm địa chính trị hạn hẹp”, bởi cả hai đều đi ngược với chính sách tăng cường hợp tác của các quốc gia trong khu vực¹. Bộ trưởng Ngoại giao Trung Quốc - Vương Nghị cho rằng, AUKUS sẽ tạo ra những mối nguy hiểm, trong đó đáng chú ý là cơ chế không phổ biến vũ khí hạt nhân sẽ bị suy yếu và khả năng cạnh tranh hạt nhân sẽ gia tăng. Đồng thời, ông cũng cảnh báo nỗ lực thúc đẩy hợp tác thịnh vượng chung trong khu vực sẽ nhường chỗ cho sự cạnh tranh phe phái². *Nhật báo Thanh niên Trung Quốc* cũng chỉ ra sự thay đổi trong mối quan hệ chính trị và an ninh truyền thống giữa các chính phủ phương Tây, đằng sau những “âm mưu và sự phản bội” của liên minh³. Thậm chí, *Thời báo Hoàn cầu* mô tả liên minh mới là

¹ Xem: Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China (2021), [“2021年9月16日外交部发言人赵立坚主持例行记者会”] [“Foreign Ministry Spokesperson Zhao Lijian's Regular Press Conference on September 16, 2021”], https://www.fmprc.gov.cn/web/fyrbt_673021/jzhs1_673025/t1907464.shtml, truy cập ngày 08/6/2022.

² *Xinhua* (2021), *AUKUS nuclear submarine deal brings five harms to region, says Chinese FM*, http://www.news.cn/english/2021-09/29/c_1310218200.htm, truy cập ngày 08/6/2022.

³ Chen Xiaoru (2021), “AUKUS’: High-profile nuclear proliferation after conspiracy and betrayal”, *China Youth Daily*, <https://finance.sina.com.cn/tech/2021-09-23/dociktzqtyt7527144.shtml>, truy cập ngày 10/6/2022.

liều lĩnh và sẽ tự chuốc lấy thất bại (Marc, 2021: 116).

Cụm từ thường được sử dụng trong các tuyên bố và phương tiện truyền thông của Chính phủ Trung Quốc liên quan đến AUKUS là “bè phái Anglo-Saxon”, phản ánh quan điểm liên minh mới sẽ chỉ phục vụ cho phạm vi rất hẹp là lợi ích của chính chính phủ ba nước thành viên, tương tự như các sáng kiến an ninh khác do Mỹ lãnh đạo, như Đối thoại Tứ giác an ninh (Quad) và Hiệp ước chia sẻ thông tin tình báo “Five Eyes”. Trung Quốc cũng nỗ lực tìm kiếm sự ủng hộ của các chính phủ khác trong Vành đai Thái Bình Dương vốn đang chịu bất lợi bởi liên minh mới. Ngoài ra, Bắc Kinh cũng nhấn mạnh cam kết hợp tác khu vực thông qua tuyên bố ý định tham gia Hiệp định Đối tác Toàn diện và Tiến bộ xuyên Thái Bình Dương (CPTPP) chỉ vài giờ sau khi thỏa thuận AUKUS được xác nhận. Trong khi Úc, Mỹ và Anh đang cố gắng mở rộng phạm vi liên minh, thì Trung Quốc đã đạt được tiến bộ đáng kể trong việc tăng cường hợp tác với quần đảo Solomon. Sự tiến triển trong quan hệ giữa hai nước như một đòn giáng mạnh vào vị trí địa chiến lược của Úc, bởi Solomon được coi là “lá chắn phía Bắc” bảo vệ nước Úc, nhưng hiện tại Trung Quốc đang phá vỡ “lá chắn” này.

Đồng thời, Bắc Kinh sẽ coi AUKUS là cái cớ để biện minh cho các hành động quân sự của mình, điều này chắc chắn sẽ dẫn đến gia tăng rủi ro an ninh ở khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương. Đồng thời cũng có nghĩa Trung Quốc có thể sẽ đẩy mạnh các hoạt động quân sự ở “vùng xám” tại biển Đông nhằm ngăn cản đáng kể các cuộc xâm nhập quân sự do Mỹ dẫn đầu; Trung Quốc sẽ tập trung phát triển quân đội hải quân, cải thiện các hoạt động phòng thủ

ven biển và xa bờ; hiện đại hóa kỹ thuật chống tàu ngầm hạt nhân mới trong khu vực (Пажон, 2021).

4.2. Nhật Bản

Nhật Bản luôn phản ứng tích cực với sáng kiến của AUKUS, hoan nghênh sự tăng cường hợp tác quốc phòng giữa các thành viên AUKUS, đặc biệt nếu điều này làm xáo trộn chiến lược trở thành một cường quốc khu vực và thống trị toàn cầu của Trung Quốc. Theo Tokyo, sự hiện diện tàu ngầm hạt nhân của Anh và Úc trong khu vực đồng nghĩa với việc Trung Quốc sẽ gặp khó khăn hơn trong việc theo đuổi chương trình nghị sự mở rộng tại biển Đông. Triết lý của Nhật Bản là kiểm soát để Trung Quốc phải thực hiện nhiều cam kết quốc tế nhất có thể, hạn chế các hành vi gây hấn. Mặt khác, khi thiết lập các hợp tác đa phương cũng như các liên minh sẽ tạo ra những khó khăn nhất định và khó xảy ra sự “chèn ép” song phương (Lars Vargö, 2021: 124-131).

4.3. Ấn Độ

Ấn Độ đóng vai trò quan trọng trong địa chính trị khu vực, là một đối tác an ninh đặc biệt của Mỹ và là thành viên đồng hành của Quad. Do đó, phản ứng chính thức của Ấn Độ đối với liên minh AUKUS rất thận trọng. Về mặt chiến lược, AUKUS thể hiện sự “định hướng lại chiến lược”¹ đang thay đổi của Mỹ đối với khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương. Do đó, là đối tác an ninh của Mỹ, Ấn Độ được hưởng lợi lớn từ triển vọng thay đổi này và coi sự hình thành liên minh là một bước phát triển tích cực cho tham vọng an ninh của mình (Jagannath,

¹ Xem: Conley, Heather and Green, Michael (2021), “Don’t underestimate the AUKUS rift with France”, *Foreign Policy*, September 22, 2021, <https://foreignpolicy.com/2021/09/22/aukus-france-biden-europe-allies/>, truy cập ngày 10/6/2022.

2021). Thông điệp của New Delhi rất rõ ràng: AUKUS không nhất thiết bị coi là một sự tiến triển tiêu cực. Tuy nhiên, Ấn Độ sẽ theo sát AUKUS và các hành động liên quan, vì chúng có thể tác động trực tiếp đến những thách thức, cơ hội và quan hệ đối tác của Ấn Độ trong khu vực.

4.4. Nga

Nga cũng bày tỏ quan ngại rằng hình thức hợp tác mới có thể dẫn đến vi phạm cơ chế không phổ biến vũ khí hạt nhân. Việc các cường quốc hạt nhân - Mỹ và Anh - sẽ chuyển giao công nghệ đóng tàu ngầm hạt nhân cho Úc có thể tạo tiền lệ nguy hiểm và mở đường cho sự phát triển vũ khí hạt nhân của một đất nước phi hạt nhân. Ngoại trưởng Nga Sergei Lavrov cho rằng, liên minh mới sẽ làm xói mòn các định dạng chung vốn đã tồn tại lâu đời dưới sự bảo trợ của ASEAN (Парамонов, 2021).

4.5. Các quốc gia Đông Nam Á

Những thách thức mà AUKUS tạo ra không chỉ giới hạn ở việc giảm hiệu quả của các nền tảng đối thoại lấy ASEAN làm trung tâm. Dù vậy, các thành viên ASEAN luôn tránh thể hiện lập trường của mình về vấn đề này. Một số nước phát triển như Singapore, Philippines hy vọng AUKUS sẽ góp phần xây dựng hòa bình, ổn định, bổ sung cấu trúc an ninh và duy trì sự cân bằng khu vực. Việt Nam - quốc gia đóng vai trò quan trọng trong khu vực - cũng tránh đối trọng với AUKUS, mặc dù quan hệ của Việt Nam với các nước thành viên AUKUS trong lĩnh vực quân sự đã mở rộng đáng kể. Campuchia - quốc gia đã hứng chịu chiến tranh và tàn phá trong nhiều thập kỷ - mong muốn AUKUS sẽ không thúc đẩy sự cạnh tranh và leo thang căng thẳng hơn nữa trong khu vực (Парамонов, 2021).

Có nhận định rằng, “hệ quả” cuối cùng của AUKUS sẽ được tất cả các nước trong

khu vực “cảm nhận” khi Trung Quốc quyết định đáp trả thông qua các chính sách hoặc tăng ngân sách quốc phòng. Do đó, mọi hành động của các quốc gia đối tác đều có thể gây ra ảnh hưởng bất lợi, sẽ làm nảy sinh thêm nhiều “liên minh” tập trung phát triển công nghệ quốc phòng và vũ khí hạt nhân. Đây không chỉ là mối đe dọa với khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương mà còn là mối đe dọa toàn cầu (Jagannath, 2021).

5. Kết luận

Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương là sân khấu chính của sự cạnh tranh chiến lược giữa Trung Quốc và Mỹ. Khu vực này (được dự đoán) sẽ quyết định trật tự thế giới trong tương lai. Việc thành lập liên minh quốc phòng ba bên AUKUS và chuyển giao công nghệ hạt nhân cho Úc thể hiện mối quan tâm lớn của Mỹ đối với tình hình khu vực. Tổng thống J. Biden nhấn mạnh rằng, chính sách đối ngoại của Mỹ không vì lợi ích quốc gia; trọng tâm là những thách thức toàn cầu được chia sẻ, những nỗ lực chung và cam kết đối với chủ nghĩa đa phương và vai trò lãnh đạo quốc tế (Jones, 2021). Do đó, AUKUS có thể coi là bước đệm trong cách tiếp cận chính sách của ông Biden đối với khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương, thể hiện mong muốn của chính quyền Mỹ trong việc tạo ra các cơ chế an ninh mới nhằm định hình sự quản trị của Mỹ tại khu vực □

Tài liệu tham khảo

1. Audry Anjani and Danindra Novita (2021), *AUKUS alliance: United States strategic interest in Indo-Pacific*, https://www.academia.edu/59941762/AUKUS_Resetting_European_Thinking_on_the_Indo_Pacific, truy cập ngày 08/5/2022.
2. *AUKUS: Impact on Indo-Pacific security dynamics*, <https://thediplomat.com>.

- com/2021/10/aucus-impact-on-indo-pacific-security-dynamics/, truy cập ngày 25/7/2022.
3. Corben, T., Townshend, A., & Patton, S. (2021), "What is the AUKUS partnership?", USSC, <https://www.uscc.edu.au/analysis/explainer-what-is-the-aucus-partnership>, truy cập ngày 18/5/2022.
  4. Jagannath Panda (2021), "India's stance on AUKUS: A strategic maneuvering between Eurasia and the Indo-Pacific?", pp. 133-142, in: Niklas Swanström, Jagannath Panda (2021), *AUKUS: Resetting European thinking*, Special Paper October 2021, Institute of Security & Development Policy, Stockholm-Nacka, Sweden.
  5. Jones, P. (2021), "Towards a Biden Doctrine: U.S. National Interest or Global Commitment?", RUSI, <https://rusi.org/explore-our-research/publications/commentary/towards-biden-doctrine-us-national-interest-or-global-commitment>, truy cập ngày 05/6/2022.
  6. *REN TV* (2022), *Tiхоокеанский рубеж: какую угрозу представляет военный альянс AUKUS*, <https://ren.tv/longread/960211-tikhookeanski-rubezh-aucus>, truy cập ngày 28/7/2022.
  7. Samaan, J.L. (2021), "AUKUS and the Future of Alliances in the Indo-Pacific", *Trends Research*, <https://trendsresearch.org/insight/aucus-and-the-future-of-alliances-in-the-indopacific/>, truy cập ngày 12/6/2022.
  8. White House (2021), "Background Press Call on AUKUS", The White House, <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/press-briefings/2021/09/15/background-press-call-on-aucus/>, truy cập ngày 18/6/2022.
  9. Zhu, M. (2021), "AUKUS Alliance: What is it, what does it have to do with China, and why is France angry?", *South China Morning Post*, <https://www.scmp.com/news/china/diplomacy/article/3151700/aucus-alliance-what-it-what-does-it-have-to-do-china-and-why>, truy cập ngày 18/6/2022.
  10. Алешин, А.А., (2021), "Зачем США, Австралия и Великобритания создали новое оборонное сотрудничество AUKUS?", *ИМЭМО РАН*, <https://www.imemo.ru/publications/relevant-comments/text/zachem-ssha-avstraliya-i-velikobritaniya-sozdali-novoe-oboronnoe-sotrudnichestvo-aucus>, truy cập ngày 09/5/2022.
  11. Бордачева, Т.В. (2021), "Красота AUKUS и изменения в международной политике", *Россия в глобальной политике*, <https://globalaffairs.ru/articles/krasota-aucus/>, truy cập ngày 15/5/2022.
  12. Владимир Иванов (2021), "AUKUS - индо-тихоокеанский рубеж глобального НАТО", *Независимая газета*, https://nvo.ng.ru/gpolit/2021-09-30/1_1160_aucus.html, truy cập ngày 09/5/2022.
  13. Елена Черненко (2021), "AUKUS belli", *Коммерсант*, <https://www.kommersant.ru/doc/4988107>, truy cập ngày 30/6/2022.
  14. Елизавета Антонова (2022), "Парадокс AUKUS и внешнеполитическое фиаско Австралии в южной части Тихого океана перед грядущими выборами", Журнала *Международная жизнь*, <https://interaffairs.ru/news/show/34923>, truy cập ngày 12/7/2022.

(xem tiếp trang 19)